

SMLOUVA mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení

Česká republika a Slovenská republika v duchu dobré sousedské spolupráce, s přihlédnutím k dosavadnímu společnému vývoji, vedeny přáním upravit vzájemné vztahy v oblasti sociálního zabezpečení dohodly se uzavřít následující smlouvu:

ČÁST I Všeobecná ustanovení

Čl.1

(1) Pro účely této smlouvy výraz:

1. "právní předpisy" znamená zákony a další obecně závazné právní předpisy týkající se sociálního zabezpečení v rozsahu uvedeném v článku 2;
2. "území" znamená území České republiky nebo Slovenské republiky v hranicích stanovených po rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky;
3. "příslušný úřad" znamená ministerstvo, do jehož kompetence náleží otázky upravované touto smlouvou;
4. "příslušný orgán" znamená orgán, který je za takový považován podle vnitrostátních právních předpisů;
5. "nositel zabezpečení" znamená instituci, které přísluší provádění sociálního zabezpečení v rozsahu uvedeném v článku 2;
6. "rodinný příslušník" znamená rodinného příslušníka podle právních předpisů smluvního státu, v němž má sídlo nositel zabezpečení, k jehož tíži mají být dávky poskytnuty;
7. "doba zabezpečení" znamená dobu zaměstnání a dobu jí na roveň postavenou, která zakládá účast na důchodovém zabezpečení a nemocenském pojištění (zabezpečení) podle právních předpisů smluvních států.

(2) Jiné výrazy v této smlouvě mají význam, který jim náleží podle příslušných právních předpisů.

Čl.2

(1) Tato smlouva se vztahuje na

- a) důchodové zabezpečení,
- b) nemocenské pojištění (zabezpečení),
- c) státní sociální dávky,
- d) dávky a služby sociální péče.

(2) Tato smlouva se nevztahuje na nově zavedené soustavy nebo odvětví sociálního zabezpečení, pokud se vlády smluvních států nedohodnou jinak. Ustanovení předcházející věty se nevztahuje na přechod ze systému zabezpečení na systém pojištění.

(3) Ve vztahu mezi smluvními státy se nebude přihlížet k závazkům, které vyplývají z mezistátních smluv se třetími státy s výjimkou závazků z důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění (zabezpečení).

Čl.3

(1) Pokud není stanoveno jinak, vztahuje se tato smlouva na občany obou smluvních států, jakož i na jejich rodinné příslušníky.

(2) Na uprchlíky, na občany třetích států a osoby bez státního občanství, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům smluvního státu, případně na jejich rodinné příslušníky, se tato smlouva vztahuje, jen pokud jde o nároky z důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění (zabezpečení).

Čl.4

Při používání právních předpisů jednoho smluvního státu jsou občané tohoto smluvního státu rovni občanům druhého smluvního státu, pokud tato smlouva nestanoví jinak.

Čl.5

Je-li pobyt na území jednoho smluvního státu podmínkou pro nárok na dávky z důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění (zabezpečení), nepovažuje se pobyt na území druhého smluvního státu za pobyt v cizině, pokud tato smlouva nestanoví jinak.

Čl.6

Peněžité dávky důchodového zabezpečení a nemocenského pojištění (zabezpečení), na které je nárok podle právních předpisů jednoho smluvního státu, nebudou kráceny, měněny, zastaveny, odňaty nebo zabaveny z důvodů, že se osoba zdržuje na území druhého smluvního státu.

ČÁST II Používání právních předpisů

Čl.7

Pokud články 8 a 9 nestanoví něco jiného, řídí se účast na důchodovém zabezpečení a nemocenském pojištění (zabezpečení) výdělečně činné osoby právními předpisy smluvního státu, na jehož území je výdělečná činnost vykonávána.

Čl.8

(1) Je-li zaměstnanec vyslán zaměstnavatelem se sídlem na území jednoho smluvního státu na území druhého smluvního státu, používají se až do konce 24. kalendářního měsíce po tomto vyslání právní předpisy prvního smluvního státu tak, jako by byl ještě zaměstnán na jeho území.

(2) Je-li zaměstnanec mezinárodní letecké, železniční, silniční nebo říční dopravní společnosti se sídlem na území jednoho smluvního státu vyslán z jeho území na území druhého smluvního státu, používají se i nadále právní předpisy prvního smluvního státu tak, jako by byl ještě zaměstnán na jeho území.

(3) Posádka námořní lodi, jakož i jiné osoby zaměstnané na námořní lodi nikoliv jen přechodně, podléhají právním předpisům smluvního státu, pod jehož vlajkou loď pluje.

Čl.9

(1) Diplomaté a členové diplomatického sboru smluvních států jsou, pokud jde o jejich činnost pro vysílající stát, vyňati z právních předpisů platných v přijímajícím státě.

(2) a) Vynětí uvedené v odstavci 1 platí také pro členy správního a technického personálu mise, jakož i pro členy služebního domácího personálu mise, kteří nejsou ani občany přijímajícího státu, ani v něm nemají trvalý pobyt.

b) Bez ohledu na ustanovení písmene a) mohou členové správního a technického personálu mise, kteří jsou občany vysílajícího státu s trvalým pobytem v přijímajícím státě, volit během tří měsíců po začátku zaměstnání používání právních předpisů vysílajícího státu.

(3) Vynětí podle odstavce 1 platí dále pro soukromé domácí zaměstnance, kteří jsou výhradně zaměstnání u diplomata nebo člena diplomatického sboru, pokud a) nejsou ani občany přijímajícího státu ani v tomto státě nemají trvalý pobyt a b) podléhají právním předpisům platným ve vysílajícím státě nebo ve třetím státě.

(4) Zaměstnává-li diplomat nebo člen diplomatického sboru osoby, na které se nevztahuje vynětí podle odstavce 3, postupuje se podle právních předpisů platných v přijímajícím státě.

(5) Odstavce 1 až 4 platí obdobně pro členy konzulárních zastoupení, jakož i pro členy domácího personálu zaměstnané výhradně v jejich službách.

Čl.10

(1) Na společnou žádost zaměstnance a jeho zaměstnavatele mohou příslušné úřady obou smluvních států po dohodě stanovit výjimky z článků 7 až 9.

(2) Platí-li pro zaměstnance podle odstavce 1 právní předpisy jednoho smluvního státu, ačkoli vykonává zaměstnání na území druhého smluvního státu, použijí se právní předpisy tak, jako by toto zaměstnání vykonával na území prvního smluvního státu.

ČÁST III

Zvláštní ustanovení

HLAVA PRVNÍ

Důchodové zabezpečení

Čl.11

(1) Rozsah a způsob hodnocení dob zabezpečení se řídí právními předpisy toho smluvního státu, v jehož důchodovém zabezpečení byly tyto doby získány, a ustanovením článku 20 této smlouvy.

(2) Vznikne-li osobě zúčastněné na důchodovém zabezpečení na území obou smluvních států nárok na důchod v jednom či v obou smluvních státech pouze s přihlédnutím k dobám zabezpečení získaným na vlastním území, poskytne takový důchod příslušný nositel zabezpečení tohoto smluvního státu.

(3) Pokud nárok na důchod podle odstavce 2 ve smluvním státě nevznikne, posoudí příslušný nositel zabezpečení tohoto státu nárok na důchod s přihlédnutím k dobám zabezpečení získaným v obou smluvních státech takto:

a) nositel zabezpečení smluvního státu zjistí, zda podle jeho právních předpisů splňuje osoba s přihlédnutím k součtu dob zabezpečení v obou smluvních státech podmínky pro nárok na důchod,

b) existuje-li nárok na důchod, vypočte nositel zabezpečení nejprve teoretickou výši důchodu, která by náležela, kdyby se všechny doby zabezpečení započitatelné podle právních předpisů obou smluvních států zhodnotily výlučně podle právních předpisů pro něj platných.

(4) Na základě teoretické výše důchodu přizná nositel zabezpečení důchod v částce odpovídající poměru mezi délkou doby zabezpečení hodnocené podle jeho právních předpisů a celkovou dobou zabezpečení získanou podle právních předpisů obou smluvních států.

(5) Je-li doba zabezpečení ve druhém smluvním státě kratší než jeden rok, nárok na důchod vůči nositeli zabezpečení tohoto smluvního státu nevznikne; uvedenou dobu započte nositel zabezpečení smluvního státu, který přiznává důchod, tak, jako by byla získána na jeho území.

(6) Při postupu podle tohoto článku se doby zabezpečení, které se překrývají, započítávají pouze jednou.

Čl.12

Důchody pozůstalých přiznává a vyplácí nositel zabezpečení toho smluvního státu, za jehož důchody se považují nebo by se považovaly důchody, z nichž se důchody pozůstalých vyměňují.

Čl.13

Další dávky důchodového zabezpečení (výchovné, příplatek k výchovnému, zvýšení důchodu pro bezmocnost, podpora při narození dítěte a pohřebné) přiznává a vyplácí nositel zabezpečení toho smluvního státu, který vyplácí důchod. Pokud důchod vyplácejí nositelé zabezpečení obou smluvních států, tyto dávky přiznává a vyplácí nositel zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území má oprávněná osoba trvalý pobyt. Jsou-li oprávněné dvě osoby s trvalým pobytem v různých smluvních státech, je příslušným k výplatě výchovného a příplatku k výchovnému nositel zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území má dítě trvalý pobyt.

HLAVA DRUHÁ **Nemocenské pojištění (zabezpečení)**

Čl.14

Dávky nemocenského pojištění (zabezpečení) přiznávají a vyplácejí v rozsahu a za podmínek určených vlastními právními předpisy příslušní nositelé zabezpečení smluvního státu, kde je osoba nemocensky pojištěna (zabezpečena).

Čl.15

Je-li pro nárok na dávku potřebná určitá doba zabezpečení, započítávají se do ní i doby zabezpečení získané ve druhém smluvním státě; doby zabezpečení, které se překrývají, se započítávají pouze jednou.

Čl.16

Jsou-li podle právních předpisů s přihlédnutím k této smlouvě dány předpoklady pro poskytování přídavků na děti (příplatku k přídavkům na děti) nebo jednorázových dávek (podpory při narození dítěte, pohřebného) v obou smluvních státech, přiznává a vyplácí dávku nositel zabezpečení toho smluvního státu, v němž má oprávněná osoba trvalý pobyt, a jde-li o pohřebné, v němž měl zemřelý trvalý pobyt. Jsou-li oprávněné dvě osoby, avšak s trvalým pobytem v různých smluvních státech, je příslušným k výplatě přídavků na děti a příplatku k přídavkům na děti nositel zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území má dítě trvalý pobyt.

HLAVA TŘETÍ **Státní sociální dávky**

Čl.17

Státní sociální dávky se přiznávají a vyplácejí za podmínek stanovených právními předpisy smluvního státu, na jehož území má občan České republiky nebo Slovenské republiky trvalý pobyt.

HLAVA ČTVRTÁ **Dávky a služby sociální péče**

Čl.18

Dávky a služby sociální péče se přiznávají a vyplácejí za podmínek stanovených právními předpisy toho smluvního státu, na jehož území má občan České republiky nebo Slovenské republiky trvalý pobyt.

Čl.19

Občanu České republiky nebo Slovenské republiky, který nemá trvalý pobyt na území druhého smluvního státu, se poskytnou dávky a služby sociální péče pouze v naléhavých případech ohrožení života nebo zdraví vyžadujících okamžité řešení; jejich úhradu a způsob finančního zúčtování určí správní ujednání.

ČÁST IV **Společná ustanovení**

Čl.20

(1) Doby zabezpečení získané přede dnem rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky se považují za doby zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území měl zaměstnavatel občana sídlo ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky nebo naposledy před tímto dnem.

(2) Pokud občan neměl ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky nebo naposledy před tímto dnem zaměstnavatele se sídlem na území České a Slovenské Federativní Republiky, považují se doby zabezpečení získané před tímto dnem za doby zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území měl občan trvalý pobyt ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky nebo naposledy před tímto dnem.

Čl.21

(1) Příslušné úřady upraví ve správním ujednání nezbytná opatření k provádění této smlouvy.

(2) Nositelé zabezpečení si vzájemně poskytují bezplatnou správní pomoc (provádějí administrativní úkony a služby), sdělují údaje a informace potřebné pro posuzování nároků.

(3) Dávky do druhého smluvního státu se vyplácejí podle platební dohody sjednané mezi oběma smluvními státy, pokud by takové dohody nebylo, v měně směnitelné ve smluvním státě příjemce dávky.

(4) Nositelé zabezpečení si vzájemně uznávají doklady vydávané příslušnými orgány druhého smluvního státu; posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob pro účely poskytování dávek podmíněných nepříznivým zdravotním stavem náleží do působnosti příslušného orgánu smluvního státu, jehož nositel má poskytovat dávku.

Čl.22

(1) Žádosti, opravné prostředky a jiná podání, které se předkládají při provádění této smlouvy nebo právních předpisů jednoho smluvního státu u příslušného úřadu, nositele zabezpečení, u jiného příslušného orgánu nebo u soudu jednoho smluvního státu, se považují za žádosti, opravné prostředky a jiná podání předložená u příslušného orgánu, nositele zabezpečení, jiného příslušného orgánu nebo soudu druhého smluvního státu.

(2) Návrhy a opravné prostředky, které musí být podány ve stanovené lhůtě nositeli zabezpečení nebo příslušnému soudu jednoho smluvního státu, se považují za podané včas, jestliže byly doručeny ve stanovené lhůtě nositeli zabezpečení nebo příslušnému soudu druhého smluvního státu.

(3) Žádosti, opravné prostředky a jiná podání ve věci sociálního zabezpečení občanů jednoho smluvního státu podané u nositele zabezpečení nebo u příslušného soudu druhého smluvního státu nelze odmítnout z toho důvodu, že jsou napsány v úředním jazyce prvního smluvního státu.

Čl.23

(1) Styk příslušných úřadů, nositelů zabezpečení, příslušných orgánů a soudů obou smluvních států při provádění této smlouvy se uskutečňuje přímo.

(2) Nositelé zabezpečení, příslušné orgány a soudy obou smluvních států si poskytují v sociálním zabezpečení vzájemnou pomoc v témže rozsahu, jako by se jednalo o provádění vlastního sociálního zabezpečení.

Čl.24

Konzulům obou smluvních států přísluší právo zastupovat (osobně nebo osobou jimi zmocněnou) občany svého smluvního státu před příslušnými úřady, nositeli zabezpečení, příslušnými orgány a soudy druhého smluvního státu.

Čl.25

Lékařská vyšetření pro účely sociálního zabezpečení osob zdržujících se na území druhého smluvního státu se provádějí na žádost nositele zabezpečení prvního smluvního státu za stejných podmínek jako pro nositele zabezpečení druhého smluvního státu.

Čl.26

Vyskytnou-li se při provádění této smlouvy tvrdosti, mohou se příslušné úřady obou smluvních států dohodnout o způsobu použití ustanovení této smlouvy. Obdobně se postupuje i v případě, dojde-li při jejím provádění k rozdílnému výkladu. Nebude-li dosaženo shody, dohodnou se příslušné úřady smluvních států na dalším postupu.

ČÁST V

Zvláštní úprava pro příslušníky ozbrojených sil a sborů

Čl.27

Pro dávky vyplácené orgány sociálního zabezpečení ozbrojených sil a sborů platí ostatní ustanovení této smlouvy, pokud se nestanoví jinak v této části.

Čl.28

Za státní sociální dávky se pro účely této smlouvy považují i opakující se dávky související se skončením služebního poměru příslušníků ozbrojených sil a sborů.

Čl.29

Dávky důchodového zabezpečení vyplácené orgány sociálního zabezpečení ozbrojených sil a sborů se ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky považují za dávky důchodového zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území má oprávněný trvalý pobyt. Příslušným k výplatě těchto dávek je příslušný orgán tohoto smluvního státu.

Čl.30

Doba služby (zaměstnání) konaná přede dnem rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky na území druhého smluvního státu se považuje za dobu služby (zaměstnání) na území toho smluvního státu, jehož příslušný orgán bude přiznávat důchod. Tato služba

(zaměstnání) se hodnotí ve stejném rozsahu a za stejných podmínek, které stanoví předpisy platné ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky.

Čl.31

(1) Byla-li některá z dávek podle článku 28 vyplácena podle právních předpisů o služebním poměru, který dnem rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky zanikne, považuje se k tomuto dni za dávku podle právních předpisů České republiky nebo Slovenské republiky o služebních poměrech, a to ve výši, v jaké by tato dávka náležela ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky a dále se na tuto dávku vztahují právní předpisy toho smluvního státu, jehož příslušný orgán bude tuto dávku vyplácet.

(2) Výše této dávky se stanoví vždy podle toho právního předpisu, podle něhož skončil služební poměr.

Čl.32

Nebylo-li o nároku na dávku do dne rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky rozhodnuto dosavadními orgány, bude dokumentace předána k dalšímu postupu příslušnému orgánu toho smluvního státu, na jehož území má žadatel trvalý pobyt.

ČÁST VI Přechodná a závěrečná ustanovení

Čl.33

Důchody přiznané ode dne, který spadá do období před rozdělením České a Slovenské Federativní Republiky, nositeli zabezpečení České republiky nebo Slovenské republiky se nadále považují za důchody toho smluvního státu, jehož nositel zabezpečení byl nebo by byl příslušným k výplatě těchto důchodů ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky.

Čl.34

(1) Tato smlouva vstoupí v platnost poté, co ji podle svých ústavních předpisů schválí obě smluvní strany. Smlouva bude prozatímně prováděna od 1. ledna 1993.

(2) Smlouva se uzavírá na dobu neurčitou. Každý ze smluvních států ji může písemně vypovědět diplomatickou cestou. Vypovědní doba činí dvanáct kalendářních měsíců a začíná plynout prvním dnem kalendářního roku následujícího po doručení výpovědi druhému smluvnímu státu.

(3) Bude-li tato smlouva vypovězena, zůstávají nároky získané podle jejích ustanovení zachovány.

Čl.35

Tato smlouva je vyhotovena ve dvou exemplářích, každá v jazyce českém a slovenském, přičemž obě znění mají stejnou platnost.

Dáno v Praze dne 29. října 1992

Za Českou republiku:

Václav Klaus v.r.

Za Slovenskou republiku:

Vladimír Mečiar v.r.